QUATRE PERSONALITATS DEL PENEDÈS

En el decurs d'aquests darrers mesos hem acomiadat, uns al costat de casa, altres en la distància, quatre personatges de la vida penedesenca del segle XX que, en determinades perspectives i posats a cercar una dimensió simbòlica en els trets de la seva biografia, exemplifiquen una mica les diverses cares de la història de l'última centúria a la nostra terra.

El primer comiat va ser per a Josep Vives Atsarà, pintor vilafranquí de formació en bona part autodidacta tot i que, com molts altres de la seva generació, no va poder defugir el mestratge i la influència vilanovina de Joaquim Mir. Vives va ser conscient ben aviat que ni a Vilafranca ni en terres catalanes podria trobar les oportunitats artístiques que cercava, de forma que als anys quaranta va iniciar amb la seva esposa una aventura americana que el portaria finalment a San Antonio, a l'estat americà de Texas, on no sols trobaria els paisatges que volia reflectir en la seva obra –al tombant de Rio Grande i la Isla del Padre–, sinó també un reconeixement públic i específic per a una obra que, tot i enyorar la senzillesa del paisatge penedesenc, cercava horitzons molt més amples. Al tombant de l'estiu moria a Caraques Pere Grases i Gonzàlez, el darrer de l'anomenada generació de la revista *helix* (d'acord amb la capçalera d'aquesta publicació avantguardista, en minúscula i sense accent), professor vilafranquí a la Universitat Autònoma de Barcelona dels anys trenta, secretari de l'alcalde i després ministre de Carles Pi i Sunyer. Les circumstàncies històriques van forçar el seu exili a terres americanes, on va exercir com a professor a les més destacades universitats i va esdevenir el bibliògraf i filòleg que, en bona mesura, va crear escola en els estudis d'història documental i recerca bibliogràfica americana. De tot plegat, n'és referència ineludible –i també difícil de valorar des de la seva terra nadiua– els més de vint volums de la seva obra completa, que ara s'està completant amb la publicació de l'epistolari.

Poques setmanes més tard acomiadàvem a la seva vila nadiua l'apotecari vilafranquí Josep Recasens i Carbó de Posas, darrer representant d'una vella nissaga penedesenca i home caracteritzat per un esperit de bondat i sensibilitat absoluta. Rercasens ha estat, sense cap mena de dubte, l'exemple paradigmàtic del penedesenc de senyoriu –erudit i intel·lectual, però també personal– que va heretar i tenir cura, de manera personal i voluntariosa, però sense descendència ni correlació, de la darrera flama d'un temps en el qual Vilafranca era també capital d'hisendats i descendents de les velles nissagues de l'antic règim. Dies després el comiat era per a Carme Juncosa i Llagostera, vilafranquina, tot i que amb arrels marineres, que exemplifica el paper de la dona en aquest dissortat segle XX a casa nostra. Formada a l'escola Montessori, a l'entorn del pedagog Josep Estalella i l'esperit de la Cultura de la Dona, de ben jove bregada en els difícils moments de la història exercint com a infermera a l'hospital de sang de Vilafranca, instal·lat al Molí d'en Rovira, amb mitjans ben precaris per a les necessitats de la guerra. La postguerra fou per a ella, com per a tantes i tantes dones, un temps de silenci i record, de referències a allò que podia haver estat però finalment no va poder ser.

Quatre personalitats, quatre mostres ben específiques d'un temps que ha estat el nostre i un país que no va poder ser i que tot just ara intentem, malgrat tot, acabar de redreçar també amb el reconeixement del seu exemple.

COL·LABORACIONS